

LSHDB

SynHør-bladet

21. årgang

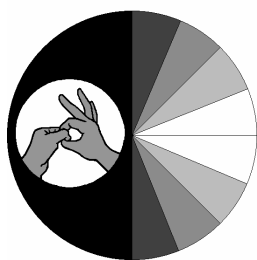
Nr 2 - 2012

**Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde
(LSHDB)**

Innhold

Styrets hjørne	3	Scandic Oslo Airport.....	9
LSHDB sommertreff 2012	4	Jungelhåndboka 2012	11
Hapti-co	5	Ridderrennet 2012	13
Arne Olav Løvik 60 år	5	Retten til rehabilitering forblir	14
Når Mohammed ikke kommer til fjellet, kommer Mohammed.....	6	Fokus på filterbriller	16
E-resept	7	Gjennombrudd	17
		Lese musikknoter med Lime Lighter	18

LSHDB

Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde

Leder: Åshild Johansen

Tlf: 402 34 452

E-post: aashild.lovise@ebnett.no

Nestleder: Kari Kristine Engan

Tlf: 72 88 94 01

E-post: kariengan@c2i.net

Styremedlem: Birgit Hagerupsen

Tlf: 949 88 030

E-post: bibbih@online.no

Styremedlem: John Sandell

Tlf: 915 45 424

E-post: john.sandell@getmail.no

Styremedlem: Hege Dahlen

Tlf: 970 01 093

E-post: hebedahl@online.no

1. varamedlem: Harald Vik

2. varamedlem: Nina Helene Skorge

SynHør-bladet

Redaktør: Birgit Hagerupsen

SMS. 949 88 030

E-post: bibbih@online.no

Adresse:

LSHDB

Skippergata 33

0154 Oslo

E-post: kontor@lshdb.no

Internett: www.lshdb.no

Tlf: 22 41 34 24

Mobil: 95 94 93 57

Kontorfullmektig: Karin Andvig

**Kontoret er åpent onsdager
(annenhver), torsdager og fredager.
Kontoret ligger i 5. etasje.**

Trykk: Rycon AS

Layout: Birgit Hagerupsen

Opplag 330 stk

Styrets hjørne

*Av Birgit Hagerupsen,
redaktør og styremed-
lem*

Kjære medlemmer og lesere.

I skrivende stund har vi kommet i påsken, og det er en utrolig forskjell på vær i Norge - sol i sør og snø i nord.

Nå er vi i en flott årstid - vår - det er blitt mer lysere i hverdagen som er en stor glede for oss som ikke er begeistret for mørketiden.

Jeg som redaktør i SynHør-bladet savner å få respons fra våre distriktslag - stoff til bladet - jeg syns det er på tide at dere gjør noe innsats og sender inn stoff til bladet.

Nå er hjemmesiden vår, www.lshdb.no oppe igjen - etter ett års fravær - det vil være flott om at distriktslagene kan bidra med stoff til vår hjemmeside også.

Jeg som redaktør har jobbet altfor lenge og alene med bladet og merker godt at motivasjonen min har gått ned for hver gang, da jeg merker ingen interesse blant styret og medlemmer ved å legge inn stoff til bladet. Jeg håper at noen av dere er interessert i å jobbe med bladet, kan ta kontakt med meg på e-post: bibbih@online.no

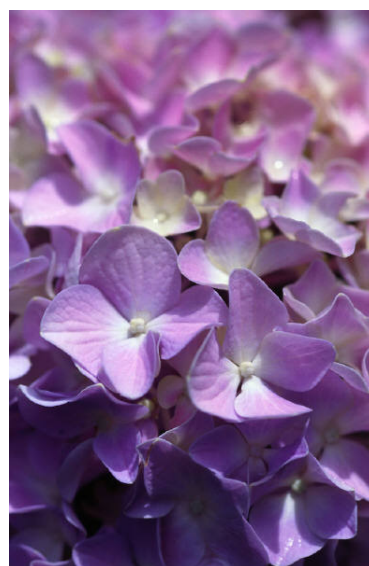
Oppgavene er å bidra med stoff både til bladet og hjemmesiden. Jeg vil en dag gi fra meg redaktørpennen og håper derfor en av dere kan overta redaktørpennen når denne dag kommer.

Det nærmer seg til vår årlige populære sommertreff i Sarpsborg, 25. juni - 1. juli. Medlemmer har fått invitasjon til sommertreffet pr e-post og post før påske, og påmeldingsfristen er 15. mai. Mer info om sommertreffet vil du finne her i bladet.

Landsmøtet vil foregå tirsdag 26. juni, og dere kan delta kun på landsmøtet, men dere må gi beskjed til kontoret.

Jeg håper at medlemmer og distriktslagene må skjerpe seg og ta innsats for å bidra med stoff og evt. vise interesse å være med i redaksjonsutvalget.

Ha en strålende fin vår!

LSHDB Sommertreff 2012

Av styret og Karin Andvig

Her er litt informasjon om sommertreffet i år.

Sommertreffet i år blir holdt på Quality Resort Hotel Sarpsborg. Hotellet ligger ca en halv times gange fra sentrum, buss nr 2450, 2460 og 2371 går flere ganger i timen fra Sarpsborg bussterminal til Borgbygget, derfra er det tre minutter å gå til hotellet.

Hotellet har badeland inkludert i prisen, i tillegg har hotellet klatrevegg, lekeland, treningssenter og spa - avdeling, dette koster ekstra.

Det nye vitenskapscenteret som åpnet i september 2011, er naboen til hotellet. Og det er ca ti min gange til Tunevannet, et slags rekreasjonsområde. Ideelt for å løpe eller gå turer.

Likemannskurset handler også i år om bruken av tolk. Med tanke på at hverdagen til våre medlemmer ofte inneholder fremmede personer (tolker), som er med i alle typer situasjoner, fra begravelse til en tur ut på byen, hvor man kanskje møter mennesker man ønsker en tettere kontakt med. Hvordan takle at vilt fremmede kommer så tett inn i livet ditt? Hvordan finne ny kjæreste med en tolk hengende på slep? Kort sagt hvordan kan man få et best mulig samarbeid, slik at vanskelige situasjoner blir litt enklere å takle.

Det er en stor forskjell å ha en tolk som oversetter en forelesning, sammenlignet med en tolk som skal klare å formidle det rent språklige, men kanskje like viktig formidle følelsene i et rom, enten det er flørting, aggressivitet eller sorg. Dette er en stor utfordring både for bruker og tolk, hvilke løsninger er det i de forskjellige situasjonene, hvor viktig er det å ha personlig kjennskap til hverandre for at det kan løses optimalt? Hvor mye må en gi av informasjon til en tolk slik at den er forberedt nok, samtidig som man ikke føler at man utleverer seg selv? Vi håper dette er et tema som vil engasjere alle.

Vi har også i år vedtatt å la barn komme gratis, vi vet at enkelte medlemmer opplever dette som litt urettferdig, og styret vil forklare hvorfor vi har valgt å prioritere denne gruppen. Vi har søkt om midler for å kunne gjøre det lettere for barnefamilier å være med på sommertreffet og har mottatt midler på dette, årsaken til dette er at vårt sommertreff er den eneste arena barn av foreldre med kombinert syns- og hørselshemming kan møtes. Vi mener LSHDB har et ansvar også for disse barna og at sommertreffet bør være slik at vi sikrer at barna kommer, vi har tro på at det er en ressurs både for barna, men også for våre medlemmer.

Hapti-Co

Hapti-Co har fått prosjektmidler til endelig å skrive fagbok i haptisk kommunikasjon. Vi er godt i gang med jobben og ser frem til boka blir ferdig.

I den forbindelse ønsker vi å ta med brukernes erfaringer med bruk av haptiske signaler.

Er det noen der ute som har lyst å dele disse erfaringene med oss? Noen av erfaringene blir trukket ut til å være referert i vår bok enten som sitater eller som historier. Dette kan sendes på mail til kathrine@hapti-co.com

Arne Olav Løvik 60 år

Arne Olav Løvik er blitt 60 år 13. mars, og det er en gratulasjon fra hans familie og venner:

Arne Olav Løvik
Gratulerer med 60 års dagen den 13 mars!

Familie og venner ønsker deg en fin fødselsdag!

LSHDB gratulerer deg, Arne Olav, med din store dag som var i mars, og du er et forbilde for oss med din utrolige engasjement for maraton i ditt mangeårige liv.

Vi håper at du hadde hatt en flott 60 års-feiring, og du er heldig som ser fortsatt ung og sporty ut tross alderen din.

Gratulerer igjen med den store dagen som var!

Hilsen fra LSHDB

Når fjellet ikke kommer til Mohammed, er Mohammed nødt til å gå til fjellet.

Av Cor van der Ljicke og Helen Hartog (lese- og skrivehjelp)

Jeg har slitt veldig de siste årene med å få tak i en treningskompis. Jeg bor på landet med skiløyper bak huset, skogen som nærmeste nabo og et treningssenter i en gangavstand.

Jeg prøvde derfor alt mulig rart. Blant annet sendte jeg profilen min til Treningskompis.no (en møteside for dem som vil trene sammen, skapt og eid av Ridderrennet), men uten resultat.

Min lese- og skrivehjelp/støttekontakt lagde annonser som ble hengt opp på tavlene på 2 lokale matvarebutikker. Ingen resultat.

Jeg tok kontakt med idrettslinjen på videregående skole i kommunen. I første omgang ingen respons! Ingen elev var interessert.

Jeg fortalte desperat denne historien i ansvarsgruppen i forbindelse med individuell plan. Individuell plan skal inneholde en oversikt over dine mål, ressurser og behov for tjenester, og du har rett til å delta i prosessen med å lage planen.

Et forslag som kom fram i denne gruppa var å holde et kort foredrag på skolen for å gjøre meg kjent for eventuelle treningskompiser. Jeg tok kontakt med videregående skole, idrettslinjens kontaktperson og ba ham om å samle elevene til et foredrag/presentasjon. Resultatet: Nå har jeg 3 engasjerte treningskompiser, 2 gutter og 1 jente. En av dem, og jeg trener sammen 1 gang i uka, de setter opp en liste selv.

Disse 3 elevene er en del av støtte/sportskontaktordningen fra kommunen. Med treningsstudio har jeg en avtale om at jeg kan ta med en ledsager gratis.

Kanskje denne historien kan stimulere andre til å gjøre det på samme måte?

Det er alltid lys i tunnelen, NEVER GIVE UP, eller med andre ord som Fredrik i TV-programmet INGEN GRENSER sier. Du må spille med de kortene du har fått utdelt.

E-resept: Tryggere legemiddelbruk i Telemark

Kilde: www.ffo.no

Tirsdag 7. februar starter arbeidet med innføring av elektroniske resepter i Telemark. Den nye ordningen vil øke sikkerheten og gjøre hverdagen enklere for legemiddelbrukere.

E-resept er nå innført i nesten hele Hordaland og i store deler av Vestfold. Ordningen blir godt mottatt av pasienter, leger, apotek og bandasjister. - De har positive erfaringer og synes e-resept er bedre enn papirresept. sier avdelingsdirektør Anne-Lise Härter i Helsedirektoratet.

Økt sikkerhet

E-resept gir tryggere rutiner og øker pasientsikkerheten. Det er forventet at e-resept får bukt med et økende samfunnsproblem: falske resepter. Dette fordi det er vesentlig vanskeligere å forfalske en resept som sendes elektronisk. Resepten ligger i en database og apotek eller bandasjist kan hente den opp uten at reseptbrukeren behøver å ha med seg papirresept. Slik blir hverdagen litt enklere.

E-resept reduserer faren for feilmedisinering, feilutlevering og uheldige kombinasjoner av legemidler, sier Härter.

Med e-resept lanseres også en ny selvbetjeningstjeneste på Internett: Mine resepter. Den er et tilbud til de som ønsker og gir brukeren god oversikt over gyldige e-resepter.

Innført i 40 kommuner

E-resept er til nå innført i 40 kommu-

ner i Hordaland og Vestfold. 185 legekantor, 82 apotek og 11 bandasjister bruker e-resept til daglig. Godt over 700.000 resepter er sendt fra legene siden de første e-reseptene så dagens lys, våren 2010.

Helse- og omsorgsdepartementet har gitt Helsedirektoratet i oppdrag å lede prosessen med nasjonal innføring og målet er at hele landet skal bruke e-resept i 2013. Ordningen skal innføres hos fastleger, avtalespesialister og ved legevakter, samt i alle apotek og hos bandasjister.

Fakta om innføring i Telemark

De aller fleste kommuner i Telemark innfører e-resept fra 7. februar, men noen kommuner starter litt senere. Det gjelder Nissedal, som går i gang samtidig med Aust-Agder 24. april, og kommunene Hjartdal og Notodden, som starter tidlig i 2013.

Sikkerhet står i fokus når e-resept innføres og det tar tid å oppgradere og tilrettelegge ved hvert enkelt legekantor. De aller fleste apotek og bandasjister vil imidlertid være klare til å ekspedere e-resepter fra 7. februar. Tre apotek starter noe senere: Vitusapotek Gvarv starter 15. februar. Kviteseid apotek og Seljord apotek starter 16. april.

Der e-resept er innført kan man fortsatt få ekspedert sine gyldige papirresepter. Dersom man skal til apotek eller bandasjist der e-resept ikke er innført enda, kan legen skrive ut papirresept.

Du kan finne oppdatert informasjon om hvor e-resept er innført på www.helsenorge.no/eresept.

Fakta om e-resept

E-resept betyr elektronisk resept. E-resept er også navnet på kjeden av IT-systemer som håndterer resepter elektronisk.

Den som trenger resept vil ikke lengre få en papirresept i hånden.

Legen sender resepten elektronisk til en sentral database; Reseptformidleren.

Man får varen utlevert ved å oppgi fødselsnummer eller navn og fødselsdato samt hvilken vare man skal hente.

E-resept innføres for å gi tryggere legemiddelbruk, enklere rutiner og bedre utnytting av samfunnets ressurser. Det er vesentlig vanskeligere å forfalske e-resepter enn papirresepter. Det pågår et arbeid som sikrer at også sykehusleger etter hvert kan ta i bruk e-resept.

Sykehusapotek vil kunne ekspedere e-resepter.

Helsedirektoratet leder prosessen med nasjonal innføring av e-resept og samarbeider blant annet med Apotekforeningen, apotekkjedene og IT-leverandører.

Nasjonal innføring startet i juni 2011 og skal være sluttført i 2013.

Tjenesten "Mine resepter" er et tilbud som til den som ønsker å få oversikt over e-reseptene sine via Internett.

Brosjyrer om e-resept finnes i kommunesentra, legekantor, apotek og hos bandasjister.

Publikum finner mer informasjon på www.helsenorge.no/eresept, helsepersonell kan lese mer på www.eresept.no. Begge nettsted viser dato for innføring av e-resept i kommunene.

Scandic Oslo Airport vant Innovasjonsprisen!

Kilde: www.ffo.no

Scandic Oslo Airport vant Innovasjonsprisen!

Norsk Designråd står bak utdeling av en ny norsk pris som honorerer innovativ, tilgjengelige og brukervennlige løsninger. Scandic Oslo Airport vant kategorien "Møbel og Interiør" og ble dermed automatisk nominert til selve Innovasjonsprisen for Universell Utforming. I dag ble det kjent at Scandic Oslo Airport gikk av med seieren av selve hovedprisen - Innovasjonsprisen!

Prisen er en anerkjennelse til dem som på en innovativ og nyskapende måte har utviklet produkter, tjenester og omgivelser som bidrar til et mer inkluderende samfunn og er på oppdrag fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Prisen ble i dag delt ut under et eget arrangement på DogA (Norsk Design- og Arkitektkursenter), 17. november 2011.

Jurybegrunnelsen er som følger:
- Med hotellet Scandic Oslo Airport viser Scandic hvordan man kan kombinere moderne arkitektur og design, med hensynet til universell utforming. God, gjennomført kvalitet i design av produkter, interiør, arkitektur og funksjonelle løsninger, gir universell utforming på høyt nivå i dette prosjektet.

Scandic Oslo Airport setter en ny standard ved måten de har integrert universell utforming på. Her har man,

som den eneste hotellkjeden i dag, tatt hensynet til alle brukergrupper inn i forretningstrategien. Juryen mener at hotellet er et fantastisk signalprosjekt, fordi det viser at man kan oppnå konkurransefordeler og økt lønnsomhet ved å satse helhetlig på å inkludere alle typer gjester. Hotellet oser av kvalitet.

Utformingen stigmatiserer ingen, og bygget fremstår imøtekommende og flott. Her blir alle gjester tatt godt i mot og inkludert, alle er likestilte og kan delta på lik linje i alle sammenhenger.

Man har lagt godt til rette for syns- og hørsels- og bevegelseshemmede, blant annet, ved god fremkommelighet, visuelle alarmer, telefon med teleslynge, opplegg for lading av el-rullestoler og mye mer.

Interiøret tar også hensyn til folk med miljøhemming, det vil si astma, allergi eller overfølsomhet for noe.

Det er interiørarkitektene Arkitektarna Krook & Tjäder AB, og arkitektene Narud Stokke Wiig Sivilarkitekter AS som står bak hotellet, som åpnet våren 2010.

Aller først vil vi takke Astma- og Allergiforbundet for at de nominerte Scandic Oslo Airport. Dette var det første Scandic-hotellet hvor vi virkelig så på alle spekter i byggeprosess og utforming, og har vært en utrolig nyttig læringsprosess for oss.

NAAF har bistått og rådført oss fra

start til slutt og det er kjempehyggelig at samarbeidet har blitt et så vellykket produkt, sier Wenche Holdener, hotelldirektør ved Scandic Oslo Airport.

For oss er det viktig at alle skal kunne bo godt på Scandic, uansett spesielle behov. For å bedre tilgjengeligheten, jobber vi med den hver dag, på alle

hotellene, vi har til og med hatt vår helt egen Handikapambassadør siden 2003, sier Svein Arild Steen-Mevold, administrerende direktør for Scandic Norge.

Jungelhåndboka 2012

Jungelhåndboka 2012:

Trenger du hjelp til å finne fram paragrafjungelen?

Jungelhåndboka 2012 er den eneste oppdaterte guiden gjennom lover og rettigheter innen velferdsretten. Nå kan du bestille årets utgave av det populære oppslagsverket. I år kommer Jungelhåndboka dessuten i nytt design.

- Jungelhåndboka er unik. Alle aktuelle lover og rettigheter innenfor velferdsretten revideres hvert år. For eksempel er Jungelhåndboka oppdatert på Samhandlingsreformen, sier Anne Therese Sortebeck, leder av FFOs Rettighetssenter.

Jungelhåndboka er delt i flere kapitler, og tar for seg arbeidsliv, trygdeytelser, helse- og omsorgstjenesten, tilgjengelighet og diskriminering, skole og utdanning, barnevernstjenesten, boligspørsmål og offentlig saksbehandling.

- Bredden i innholdet gjør at Jungelhåndboka egner seg godt som et oppslagsverk du for eksempel kan ha liggende lett tilgjengelig på skrivepulten, sier Sortebeck.

Det er to viktige endringer ved årets utgave; en oppdatering av lovverket som følger av Samhandlingsreformen, samt nytt design.

- Vi mener Jungelhåndboka er blitt både lettere å lese og blitt penere å

bla i . Boka er svært omfattende, så vi har fargekodet kapitlene, slik at det er enkelt å finne fram i paragrafjungelen, sier Sortebeck.

Veiviser, håndbok og kursbok Jungelhåndboka utgis årlig for å kunne gi oppdatert informasjon om lover og forskrifter på velferdsrettens område.

Jungelhåndboka er en skriftlig veiviser til deg som trenger hjelp til å finne frem i den uoversiktlige verden som det offentlige tjenesteapparatet kan oppleves som. Boka tar opp spørsmål innenfor velferdsretten som opplæring og utdanning, arbeidsliv, trygdeytelser, helse- og omsorgstjenesten, barneverntjenesten, boligspørsmål, tilgjengelighet, erstatningsordninger, skattefradragregler og offentlig saksbehandling.

- Fremfor alt håper vi at boka vil bidra til at mennesker som lever med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom får oppfylt sin rett til hjelp og bistand. Boka er tenkt brukt både som håndbok og som kursbok, sier sortebeck.

Jungelhåndboka er beregnet for bruk både ved selvstudium og som kursmateriell.

Det finnes også en nettutgave av Jungelhåndboka 2012 på www.ffe.no

Boka er ført i pennen av jurist Tove Eikrem.

Slik bestiller du Jungelhåndboka
Ett eksemplar av boka koster 250 kroner + porto. Ved bestilling av 10 eksemplarer eller mer er prisen 200 kroner per bok + porto.

Jungelhåndboka blir også utgitt på CD-rom som e-bok i DAISY-format.

Du kan bestille Jungelhåndboka på

nett:

<https://www.ffo.no/no/Rettighetsverket/Jungelhandboka/Bestillingsskjema/>

Den kan også bestilles på e-post: info@ffo.no eller på telefon 96 62 27 31.

Ridderrennet 2012

Av Hege Dahlen

Dette er min tredje gang å være med på Ridderrennet på Beitostølen.

Det er for min del en stor opplevelse å være med, både på aktivitet og i det sosiale.

Jeg har gått på skiturer og vært på konkurranse i skiskyting og på selve Ridderrennet.

Det var kjempedeilig å være i aktivitet, og været var ikke på det beste, det blåste ganske mye, men likevel er det moro å være med på Ridderrennet.

På kveldene var det underholdning og premieutdeling. Vi var i år ikke så mange syns- og hørselshemmede/døvblinde i år, og noen var savnet.

Når jeg tenker tilbake til Ridderrennet og uken på Beitostølen, syns jeg at jeg var så heldig som får være med på og være en del av det hele.

Flotte mennesker med gode humør, og det er en glede å være sammen med dem.

Dette hadde ikke gått uten tolk og ledsager, dem jeg hadde med meg på Ridderuken, en stor takk til dem!

Bli med på neste års Ridderrenn, som skal avholdes i 7. - 14. april 2013. Neste år vil Ridderrennet feire 50 års jubileum!

Det er en stor opplevelse å være der, og jeg skal være med i neste år.

Retten til rehabilitering forblir

Kilde: www.blindeforbundet.no

Krever at retten til rehabilitering forblir i folketrygdloven

Norges Blindeforbund, Hørselshemmedes Landsforbund, Norges Døveforbund, Foreningen Norges Døvblinde og Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde har framsatt krav om at retten til rehabilitering for sansetapgruppen fortsatt hjemles i folketrygden.

En alvorlig forbundsleder i Norges Blindeforbund, Atle Lunde, her sammen med fire andre forbund om at rehabiliteringsansvaret for sansetapgruppen fortsatt skal hjemles i folketrygdloven.

Regjeringen har gjennom forslag til statsbudsjett for 2012 varslet at den ønsker å flytte opplæringsansvaret for sansetapgruppene til helseregionene eller kommunehelsetjenesten. De fem forbundene er unisone på at dette ikke må skje, blant annet mener de at alt for mange i sansetapgruppen risikerer å bli offer for dårlige kommunøkonomi og manglende kompetanse om en mangfoldig og sammensatt gruppe.

Videre ber gruppen om å bli tatt med på råd i en eventuell utredning av forslaget.

- Denne regjeringen legger stor vekt på brukermedvirkning. Vi forventer derfor at de viser det i praksis også på dette området og inkluderer bru-

kerorganisasjonene i den videre prosessen, skriver gruppen i et brev til den politiske ledelsen i Arbeiderdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet.

Brevet i sin helhet er:

Til politisk ledelse i Arbeiderdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

Fortsatt hjemling i folketrygdloven for rehabilitering for sansetapgruppen.

Hørselshemmedes Landsforbund, Norges Døveforbund, Foreningen Norges Døvblinde, Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde og Norges Blindeforbund krever med dette at retten til rehabilitering for sansetapgruppen forblir i folketrygdloven. I dag er den hjemlet i folketrygdloven § 10 - 7, tredje ledd.

En rettighet i folketrygdloven

I statsbudsjettet for 2012 varsles det at regjeringen vurderer å flytte opplæringsansvaret for sansetapgruppen til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet til helseregionene eller kommunehelsetjenesten. Det må ikke skje! Det er avgjørende, for å sikre rehabilitering til alle, at denne blir værende som en rettighet i folketrygdloven. Vi minner om at sansetapgruppene er mangfoldig, både med hensyn til alder, aktivitetsnivå, diagnose® og behov for rehabilitering og tilrettelegging.

En overføring til helseregionene vil føre til et enda mindre fokus på mestringsrehabilitering enn det vi har i dag. Helseregionene konsentrerer seg om den medisinske rehabiliteringen.

Å overlate ansvaret til kommunene vil gjøre at alt for mange blir prisgitt kommuneøkonomien og for lite kompetanse om sansetapgruppene. Helsedirektoratets rapport om kommunenes hørsels-/synskontakter viser at oppfølgingen av sansetapgruppene er mangelfull og ikke helhetlig. Det er derfor ikke en løsning å overlate ansvaret til kommuner som sliter med å gjennomføre de ansvarsområdene de allerede har. Rehabilitering av sansetapgruppene vil komme tapende ut i forhold til andre oppgaver kommunene skal utføre.

Ved å flytte ansvar for rehabilitering av sansetapgruppen ut av folketrygden vil det bli store forskjeller over landet når det gjelder hvilket tilbud personer som mister en eller flere sanser vil få. Derfor vil en slik endring føre til et kraftig redusert tilbud med de alvorlige konsekvensene dette medfører for de som mister en eller flere sanser.

Det er også dårlig samfunnsøkonomi å ikke gi slik rehabilitering siden rehabilitering fører til mindre behov for støtte fra hjelpeapparatet, mindre behov for institusjonsplass, mindre behov for hjelp fra helsevesenet, tilbakeføring til arbeid for personer i yrkesaktiv alder og en langt høyere livskvalitet.

Vi vil med dette fraråde regjeringen å

flytte opplæringsansvaret for sansetapgruppene til de regionale helseforetakene eller kommunehelsetjenesten, og isteden sikre at retten til rehabilitering for sansetapgruppen forblir i folketrygdloven. Vi ber videre om at vi som brukerne blir representert dersom en slik endring skal utredes/vurderes.

Denne regjeringen legger stor vekt på brukermedvirkning. Vi forventer derfor at de viser det i praksis også på dette området og inkluderer brukerorganisasjonene i den videre prosessen.

Med vennlig hilsen

Atle Lunde

Forbundsleder i Norges Blindeforbund

Magne Ellingsen

Forbundsleder i Hørselshemmedes landsforbund

Hanne Berge Kvitvær

Forbundsleder i Norges Døveforbund

Geir Jensen

Leder Foreningen Norges Døvblinde

Åshild Johansen

Forbundsleder Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde

Fokus på filterbriller

Kilde: www.blindeforbundet.no

Uansett syn er det viktig å ta noen forholdsregler når påskesola skinner som "verst". Selv om solstrålene føles aldri så gode mot ansiktet, kan de være ubehagelige for øynene til mange av oss.

Det er spesielt personer med lysømfintlighet som kan føle ubehag i omgivelser med mye lys eller sterke blendingskilder. Ved lysømfintlighet er det vanlig å skille mellom funksjonsnedsettende blanding og ubehagsblanding. Førstnevnte reduserer funksjoner som kontrastsfølsomhet og detaljsyn, mens ubehagsblanding oppleves ubehagelig, men reduserer ikke synsfunksjonen.

Skarpt dagslys og sol, blanding fra vinduer eller andre lyskilder, er eksempler på omstendigheter som kan gi vanskelige synsforhold, ubehag og redusert synsfunksjon. Personer med lysømfintlighet kan fungere nærmest som blinde når lysforholdene skaper blendingsproblemer.

Nyttig med filter

Når tilrettelegging av omgivelsene ikke er mulig eller tilstrekkelig, opplever mange med ulike diagnoser og lysproblemtatikk at filterbriller er et viktig hjelpemiddel. Mens vanlige solbriller bare reduserer lysnivået, som treffer øyet, regulerer en filterbrille både styrken og frekvensen (hvilken farge) på lyset som slippes gjennom glasset, forteller Johnne Malmedal i

Adaptor hjelpemidler.

- Personer innenfor nesten alle øyelidelser, også dem uten øyelidelse, kan dra nytte av filterbriller. Likevel er det ofte personer som er lysømfintlige eller personer som har problemer med lysadaptasjon som er den største gruppen av filterbrillebrukere, sier Malmedal.

Det finnes ingen mal for hvilken filterfarge som passer best til bestemte tilstander, selv om en optiker ofte vil kunne gi en pekepinn på hvilke filter som fungerer best for den enkelte. De fleste som skal ha en filterbrille prøver briller med forskjellig glass og velger den som oppleves mest behagelig. Det finnes både clip-on-filtrer og briller til utprøving hos de fleste optikere. Ofte har man behov for flere par filterbriller for ulike lysforhold og ulike aktiviteter.

Hva er hensikten?

Poenget med filterbrillene er at de skal redusere det lyset som irriterer mest til et minimum, uten at brillen skal bli for mørk. Imidlertid er dette ofte et dilemma: filterbrillebrukeren ønsker så godt lys som mulig for å kunne se bedre, samtidig som høyt lysnivå eller feil lys både blender og skaper ubehag.

- Det er medisinsk vanskelig å "måle" om en person trenger filterbriller eller ikke. Generelt kan man si at personer som føler ubehag overfor (mye) lys eller endringer i lysstyrke, kan dra

nytte av filterbriller, sier Malmedal.

Mange har erfart at det er viktig å skjerme for lys som kommer fra side-
ne eller ovenfra. Dette kan gjøres ved
å ha en innfatning som slutter godt til
ansiktet, benytte sidebeskyttelse
og/eller skyggelue. Mange filterbriller
er formet på en slik måte at øynene
er godt beskyttet mot sol fra siden,
og refleksjoner nedenfra - for eksem-
pel fra snøen.

Gjennombrudd: Blinde ser etter stamcelleunder

**Kilde: Nyhetsredaksjonen Dedicon
(Nederland)**

**Oversatt av: Cor van der Lijcke og
Helen Hartog**

Dette er noe svært positivt: 2 nesten
helt blinde kan se igjen, til tross for
deres uhelbredelige øyesykdom. Det-
te er resultatet av en eksperimentell
og svært omstridt øyeoperasjon,
hvor stamceller fra menneskelig
embryo ble transplantert til deres
skadede netthinne.

Den britiske avisen *The independant*
snakker om et 'stamcelleunder'.
De to amerikanske frivillige pasiente-
ne gjennomgikk operasjonen i fjor.

'Til tross for den progressive formen
av deres øyesykdom, ser det ut til at
synet til begge de to pasientene for-
bedret seg etter transplantasjonen',
ifølge en vitenskapsmedarbeider til
bedriften som leverte stamcellene.

Vitenskapsfolk sier dette er et gjen-
nombrudd. Resultatene ble publisert

i slutten av januar 2012 i *The Lancet*,
verdenskjent medisinsk tidsskrift på
høyeste nivå.

I Storbritannia var det en tredje per-
son som fikk samme type operasjon.
Professor-kirurg Douglas Bainbridge
synes at transplantasjonen gikk bra:
det ble ingen komplikasjoner og pa-
sienten har det bra. Vi følger opp pa-
sienten og hans sikkerhet, og hva
som kommer til å skje med de trans-
planterte cellene'.

Disse tre frivillige pasientene er de
første av en lang rekke som kommer
til å delta i flere ambisiøse forsøk på
å kurere uhelbredelige øyesykdom-
mer ved hjelp av stamceller som ut-
vikler seg til alle mulige spesialiserte
celler som finnes i menneske krop-
pen.

'Jeg håper at slike operasjoner hjel-
per i fremtiden flere som mister sy-
net. Dette er et lite og tidlig skritt i ut-
viklingen av nye, effektive operasjo-
ner', sier Bainbridge.

Lese musikknoter ved Lime Lighter

Etter artikkel i 'Anders bekeken', nr 11, des 2011

Av Cor van der Lijcke og Helen Hartog

Musikknoter blir for små og punkt-skrift har du aldri lært: Mange svaksynte sliter når de skal spille musikk-instrumentet sitt. Men det finnes en teknisk løsning, selv om at den koster.

Svaksynte musikkelskere og –spillere kjenner problemet. Noen som ble født svaksynt, kunne kanskje lese notene da de var små og lærte å spille fløyte eller piano. Senere prøvde de å forstørre musikkarkene, men det betydde at de måtte bla om oftere. Å skrive ut forstørrede noter på et større ark høres kanskje fornuftig ut, men disse arkene har en tendens til ikke å bli stående på stativet. Kort sagt: Gleden av å spille musikk forsvinner når notene ikke kan leses på en enkel måte.

Resultatet er at mange musikkutøvere slutter å spille, ettersom synet blir dårligere og notene ikke kan leses lenger. Dette måtte gjøres noe med!

For ikke så lenge siden lanserte Dancing Dots i USA et hjelpemiddel som gjør notene synlige for svaksynte. Ut-

styret heter *Lime Lighter*. Hjelpemiddelet finnes også på markedet i europeiske land som Nederland og Belgia.

Lime Lighter ser ut som en flatskjermtv, som festes på et spesielt stativ. Først må en scanne musikken. Så kan apparatet forstørre den inntil 10 ganger. På gulvet ligger et fotpedal. Når den trykkes på, forskyves notelinjene et skritt videre. Dessuten kan innstillinger som farge, kontrast o.l. tilpasses på *Lime Lighter*, og en kan skrive notater med en spesiell penn å selve skjermen.

Foreløpig er Lime Lighter svært dyrt: den koster ca. 4000 euro. De fleste selges til skoler og rehabiliteringssentre, kun noen få til privatpersoner. Dersom etterspørselen blir stor nok, vurderer importøren i Europa å utvikle en forenklet versjon som kan være betydelig billigere. Og ...jo flere som selges, desto billigere blir produktet etter hvert.

Se for informasjon og korte filmer om Lime Lighter på <http://bit.ly/limelighter>

Returadresse:

LSHDB (Landsforbundet for kombinert Syns- og Hørselshemmede/Døvblinde, Skippergata 33, 0154 Oslo

LSHDB-sentralstyre 2010 - 2012

Forbundsleder: Åshild Johansen
Nestleder: Kari Kristine Engan
Styremedlemmer: Birgit Hagerupsen
Hege Dahlen
John Sandell
Varamedlemmer: Harald Vik
Nina Helene Skorge

LSHDBs hjemmeside: www.lshdb.no (stadig oppdatert)